

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Formanden skriver	side	2
Program for årsmødet 2009	side	3
Forturen - Hovedbestyrelsesmødet - Slægtsgårdsrejsen.	side	4
Maglehøjgård i Hornsherred.....	side	5
Et hjemmøveri - for mere end 250 år siden	side	7
Lykkesholm.....	side	8
Bidstrup Hovedgård	side	10
Fra Reventlow til Gæmelke - eller 225 års dansk landbrugshistorie.....	side	12
Nyt fra kredsene	side	14
Tilmeldings til Dansk Slægtsgårdsforenings årsmøde 2009	side	15
Slægten de Lichtenbergs våben	side	16

Tidsskrift for
Dansk Slægtsgårdsforening

Februar - Marts 2009

Nr. 398 - 65. årgang

Frederiksberg Bibliotek
Hovedbibliotekets Læsesal

Lykkesholm ved Grenå, som årsmødedeltagerne besøger lørdag formiddag.

SLÆGTSGÅRDEN

LÆR AF FORTIDEN - LEV I NUTIDEN - VIRK FOR FREMTIDEN

Stiftet 5. juli 1941
www.slaegtsgaardsforeningen.dk

Forretningsfører:

Inger M. Hansen, Svalevej 13, 4440 Mørkøv, tlf. 59 27 59 77.
 E-mail: imhan@post.tele.dk

Ejendomskonsulent:

Chefkonsulent
 Michael Munthe Fog
 Landboforeningen Gefion
 Ingemannsvej 61, 4200 Slagelse
 tlf.: 59 21 18 80

Chefrådgiver Skat
 Poul Hjorth
 LandboMidtØst
 Asmildklostervej 11, 8800 Viborg
 Tlf. 87 28 22 00 / mobil 29 99 57 24

Hovedbestyrelsen:

Formand:
 Peder Mouritsen
 »Sædding Storgård«
 Kvangvej 40, Sædding,
 6830 Nr. Nebel - tlf. 75 28 73 21
 p.mouritsen@vip.cybercity.dk

Næstformand:
 Karen Jacobsen
 Melbyvej 3, 5610 Assens
 tlf. 64 71 23 60
 oesterbygaard@get2net.dk
 (Formand: Fynskreds)

Jens Brogaard Jensen
 »Maglehøjgård«
 Hammerbakke 3
 4050 Skibby, tlf. 47 52 99 18
 jenje@frederikssund.dk
 (Formand: Nordsjællandskreds)

Mogens Frigaard,
 »Frigård«, Ypernemøllevej 10,
 Nyker, 3700 Rønne - tlf. 56 96 30 02
 mogens.frigaard@digitele.dk
 (Formand: Bornholm-kreds)

Vagn Juel Jørgensen,
 »Grønlandsgården«,
 Øllelosevej 4, Flakkebjerg,
 4261 Dalmose - tlf. 58 18 61 11
 vjf@post.tele.dk
 (Formand: Vestsjællandskreds)

Ole Krogh Jensen
 »Kroghbrogård«,
 Holmevej 89, Brandelev,
 4700 Næstved - tlf.: 55 54 00 56
 margit.h@jubii.dk
 (Formand: Sjælland Syd)

Mogens Høge Hansen
 »Hjørnegård«,
 Lundbyvej 25, Ønslev,
 4863 Eskilstrup - tlf. 54 45 46 25
 (Formand: Lolland/Falster kreds)

Jens M. Knudsen
 Kalmargårdparken 1, Marstrup
 6100 Haderslev
 tlf.: 74 57 51 65
 jens@kalmargaard.dk
 (Formand: Haderslevkreds)

Chr. A. Krogh
 Måjbølvej 27, 6470 Sydals,
 tlf. 74 41 53 12
 (Formand: Det sydlige Sønderjylland)

Jens Ulrik Tarpgaard
 »Tarpgård«, Tarpvej 13, Vedersø
 6990 Ulfborg,
 tlf.: 97 33 13 83.
 tarpgaard@ofir.dk
 (Formand: Ringkøbingkreds)

Steffen Buch Juul
 Jægergården
 Høllundvej 6, Høllund, 7100 Vejle.
 Tlf: 75 86 54 93.
 svend-juul@hotmail.com
 (Formand: Vejle-kreds)

Esben Oddershede,
 »Søgaard«, Søgård Mark 6, Nors
 7700 Thisted - tlf. 97 98 12 82
 esben-oddershede@mail.tele.dk

Anne Lis Ladefoged
 »Ingvorstrup Hovedgård«
 Ingvorstrupvej 7, Revn, 8500 Grenå,
 tlf. 86 30 17 77
 (Formand: Århuskreds
 og Arkivudvalget)

Jens Skytte,
 »Aldrupgaard«
 Aldrupvej 3, 8860 Ulstrup
 tlf. 86 46 35 14, fax 86 46 45 21
 (Formand: Midtjysk kreds)

Poul Kristian Poulsen,
 Kingovej 5, 9600 Års
 tlf. 98 62 16 80
 pk.poulsen@hotmail.com
 (Formand: Himmerlandskreds)

Frants Wetche
 »Hvanstrup«
 Hornumvej 105, 9640 Farsø,
 tlf. 98 66 32 17
 f.wetche@mail.dk

Niels Ole Volhøj
 "Volhøj"
 Hovedvejen 1 C, Tornby
 9850 Hirtshals
 tlf. 98 97 74 92
 enovolhøj@mail.dk
 (Formand: Vendsysselkreds)

Formanden skriver:

Der var varm luft i skattekommissionens arbejde, da der var forslag om skat på husdyr, der forurener naturen med metan. Forslaget blev skudt ned, men det skal nok komme igen!

Vi har ejendomsskatten, der er skat på produktionsjord, så hvorfor ikke også lægge skat på produktionsdyr? Skattekommissionen ville flytte skat fra lønmodtagerne til noget der er mere sikkert og samtidig giver dets arbejdet en miljøvenlig profil.

Alle dyr – både vore husdyr og naturens vilde dyr – afgiver metan. Dyrene omsætter grønne planter og med fordøjelsesprocessen tilbageføres forskellige stoffer til naturen. De grønne planter omdanner kuldioxid og vand til sukker/stivelse og dyrene omdanner næringen til energi, kuldioxid o.m.a. Her er tale om cirkulation. Der er faktisk balance, for der tilføres ikke naturen mere kuldioxid en planterne har optaget.

Landbrugets kulturplanter – især roer og majs – optager store mængder kuldioxid for at danne sukker/stivelse. Det vil være mere retfærdigt om man ville give landbruget en miljøpræmie for at dyrke de planter, som optager den forhadte kuldioxid.

Et andet hadeobjekt er genmodificerede planter. Videnskaben har skabt genmodificerede planter, der er i stand til at optage mere kuldioxid end traditionelle planter. Derfor bør man fra politisk hold glæde sig over landbrugets muligheder for at nedbringe mængden af kuldioxid, og ikke genere erhvervet med afgifter.

Det store miljøproblem er i øvrigt ikke landbruget, det er befolkningstilvæksten, men det gøres der ikke noget ved.

Peder Mouritsen.

Adresseændringer

bedes meddelt foreningens sekretær: Inger M. Hansen,
 Svalevej 13, 4440 Mørkøv - Tlf. 59 27 59 77

Slægtsgårdsarkivet:

Landbrugsmuseet,
 Gl. Estrup, Randersvej 4,
 8963 Auning,
 tlf. 86 48 48 16, fax 86 48 41 82
 E-mail:
 arkiv@slaegtsgaardsforeningen.dk
 Åbningstid: onsdag kl. 11-15.

Der er gratis adgang til arkivet, hvis man siger i porten, at man skal på arkivet.

Arkivarer:
 Ejgil Overby, »Klausholm«,
 Ansvej 12, 8620 Kjellerup,
 tlf. 86 88 62 66

Helge Sørensen, Enghavevej 6,
 Årslev, 8900 Randers. tlf. 86 49 13 40

Else Skovbo Jensen, Kløvervej 5,
 8850 Bjerringbro. Tlf.: 86 68 40 47.

Redaktion:

Ole G. Nielsen
 Mølletoftegård,
 Skælskør Landevej 83, Lundforlund,
 4200 Slagelse.
 Tlf./Fax 58 58 40 16.
 OleGN@mail.tele.dk

Nr. 399 udkommer omkring den 20. april 2009. Staf til dette nummer skal være hos redaktøren inden den 1. april 2009.

Eftertryk tilladt med kildeangivelse.

Tryk: Jannerup Offset AIS
 Ndr. Ringgade 74
 4200 Slagelse
 Tlf. 58 52 52 22
 jannerup@jannerup.dk

Program for årsmødet 2009

Lørdag den 23. maj 2009

- Kl. 10.00 Lykkesholm Gods, v/Jørgen Blach
Ballevej 30, 8570 Trustrup
- Kl. 11.45 Frokost Hoed kro
- Kl. 13.15 Hoed kirke
- Kl. 14.00 Køres via Glatved, Østerballe, Ålsrode, Katholm Gods, Højbjerg, Hessel Gods til Helnan Marina Hotel i Grenaa.
- Kl. 15.00 Kaffe på Helnan Marina Hotel
- Kl. 15.30 Årsmødet åbnes officielt på Helnan Marina Hotel
Kystvej 32, 8500 Grenaa
- Kl. 18.00 Festmiddag på Helnan Marina Hotel

Dagsorden for årsmødet:

1. Sang og velkomst
2. Valg af dirigent
3. Formanden, Peder Mouritsen, aflægger beretning, herunder beretning om medlemsbladet
4. Formanden for Slægtsgårdsarkivet, Anne Lis Ladefoged, aflægger beretning
5. Beretningerne drøftes
6. Fremlæggelse af regnskab og budget
7. Valg af formand
8. Valg af revisorer
10. Mødested for årsmødet 2010 og 2011
11. Eventuelt

Søndag den 24. maj 2009

- Kl. 8.15 Afgang fra Helnan Marina Hotel
- Kl. 9.00 Fromesse i Voldby Kirke
- Kl. 10.15 "Birkedommergård" v/ Louise og Niels Dolmer, Robstrupvej 2A, Voldby, 8500 Grenå
- Kl. 11.15 Afgang "Birkedommergård"
- Kl. 11.30 Hjembæk Strand med Karlby Klint og Sangstrup Klint
- Kl. 12.00 Afgang fra Hjembæk Strand
- Kl. 12.45 Frokost på Meilgård Slotskro, Meilgårdsvej 7, 8585 Glesborg
- Kl. 14.15 Afgang fra Meilgård Slotskro
- Kl. 14.45 Besøg hos "Art House of Djursland" v/Karen Kragh og Lars Aastrup Jensen, Kanalvej 15, Enslev, 8500 Grenaa
- Kl. 16.00 Afgang fra "Art House of Djursland"
- Kl. 16.30 Ankomst til Helnan Marina Hotel

Mødeudgifter

Der skal på forhånd betales for:

Lørdag

Frokost og kaffe (inkl. 1 øl/vand) i Hoed Kro . . . . . 139 kr.
Eftermiddagskaffe med kage 45 kr.
Festmiddag på Helnan Marina Hotel
(tre retter, inkl. 1 glas hvidvin og kaffe) . . . . . 335 kr.
+ fællesudgifter (musik, tryksager, porto m.m.) . . . . . 90 kr.
I alt . . . . . 425 kr.

Søndag

Frokost på Meilgård Slotskro
(inkl. 1 øl/vand og kaffe) . . . . . 144 kr.
+ fællesudgifter, ... 40 kr.
I alt . . . . . 184 kr.

Overnatning

Der er overnatning på Helnan Marina Hotel
inkl. morgenmad

Dobbeltværelse pr. person, lørdag-søndag, ... 425 kr.
Enkeltværelse pr. person, lørdag-søndag, ... 675 kr.
Dobbeltværelse pr. person, fredag-søndag, ... 925 kr.
Enkeltværelse pr. person, fredag-søndag, ... 1.425 kr.

Bus, søndagsudflugt

Der vil blive arrangeret buskørsel til turen søndag.

Det anbefales at tage bussen, da lokale folk vil fortælle om, hvad der passerer. Pris . . . . . 130 kr.

Busserne kører fra Helnan Marina Hotel og tilbage.

Personbiler kan parkere på hotellets parkeringsplads hele søndagen.

Bustur kl. 8.15 til 16.30

Fortur

Der vil blive fortur med bus fra Sjælland (Lundforlund) med opsamling på Fyn og Vejleegnen.

Prisen for forturen vil blive 2700 kr. pr. person i dobbeltværelse og 3200 kr. pr. person i enkeltværelse, alt inkl.

Afbud

Eventuelle afbud meddeles straks til Inger M. Hansen, hvis betaling **skal** undgås.

Tilmeldingsskema side 15

Forturen

Traditionen tro tilbydes en ekstra dag i forbindelse med årsmødet. Det bliver fredag, den 22. maj.

Som det er blevet skik udgår bussen fra Lundforlund ved Slagelse kl. 8.00. Efter opsamling på Fyn kører vi til Jelling, hvor vi ser kirken, runestene og gravstedet for Hoppalle Mølle.

Derefter besøger vi Hoppalle mølle, hvor vi vises rundt, ser gårdbutikken og nyder frokosten i gårdens café. (Hoppalle mølle var omtalt i Slægtsgården nr. 395.)

Turen fortsætter til Bidstrup gods ved Langå. Her viser godsejer Geert H. de Lichtenberg rundt og fortæller om sit land- og skovbrug. Vi hører om salget af egetræ til restaurering af bindingsværksbyggeri og får forevist hovedbygningens smukke sale. (Se side 10 i dette blad.)

Undervejs til hotellet i Grenå gør vi et kort ophold ved Dansk Landbrugsmuseum for at se figuren af malkekonen. Efter aftensmaden på hotellet besøger vi Anne Lis Ladefoged og Hans Alrøe Christensen på Ingvorstrup Hovedgård.

Traditionelt har forturen opnået tilslutning fra andre medlemmer, der er undervejs til årsmødet.

I år er det sådan, at der en begrænsning på besøgstallet på Bidstrup Gods. 45 personer. Det betyder, at skulle der være ledige pladser i bussen, kan disse pladser benyttes af dem, der er selvtransportable.

Inger M. Hansen styrer også dette.

OGN.

Hovedbestyrelsesmødet

Dansk Slægtsgårdsforenings ordinære vintermøde for hovedbestyrelsen afholdtes den 3. februar i Landbrugets mødelokale i København.

Efter velkomsten sagde formanden – Peder Mouritsen – at arrangementet efter sidste hovedbestyrelsesmøde, hvor vi afslørede figuren af malkekonen, havde et flot fremmemøde og vi havde en rigtig god dag hos Dansk Landbrugsmuseum. Malkekonen, som var Slægtsgårdsforeningens idé, har sin pris. Men foreningen slap med skrækken! Hovedbestyrelsen havde afsat 50.000 kr. til projektet, men frivillige bidrag og en omgængelig stenkunstner resulterede i at foreningen slap med 42.000.

Efter formandens indledende bemærkninger fik konsulent Michael Munthe Fog ordet, hvor han fortalte om kriser og fremtiden.

Et aktuelt punkt på dagsordenen var medlemstallet. Niels Ole Volhøj fra Vendsysselkredsen havde set på, hvordan vi kan hæve medlemstallet. Og på hans oplæg fik vi en rigtig god drøftelse. Men vi blev enige om, at den eneste sikre vej er den personlige kontakt. Han havde tilmed forfattet en informationsseddel om foreningen, som alle fandt velegnet, da den var prisværdig kortfattet og klar i udtrykket.

Forretningsfører Inger M. Hansen gennemgik det reviderede regnskab. Hun indledte med den trøstende kommentar, at der ikke havde været så mange udmeldelser, som frygtet. Der var i 2008 en netto tilbagegang på 52. Tre kredse har haft fremgang, Bornholm havde haft en fremgang på 7 fra 98 til 105. Nordsjællandskredsen og Ringkøbingkredsen har også haft fremgang. To kredse er uændret, mens resten har haft tilbagegang. En kreds bunder med 12 udmeldte.

Regnskabet viste et underskud op 31.000. Det var lidt mindre en budgetteret, og hertil skal så lægges, at de 42.000 til malkekonen er indregnet. Dvs. at der reelt har været et overskud på driften.

Højskoleugen på Vallekilde gennemføres, men der er stadig ledige pladser.

Formanden for Dansk Slægtsgårdsarkiv, Anne Lis Ladefoged, oplyste at arkivet arbejder godt med besvarelser af henvendelser af alle slags samt med registrering af afleveringer.

Rejseudvalget ved Inger M. Hansen oplyste at årets tur til Letland og Litauen næsten er udsolgt, men der er tid endnu, hvis der skulle være interesse for turen.

Årsmødet 2009 er på plads, se side 3 og 4 i dette blad.

Årsmødet 29.-30. maj 2010 er af Nordsjællandskredsen henlagt til Helsingø, og Haderslevkredsen tilbød værtskabet i 2011.

Hovedbestyrelsesmødet sluttede med inspirationsrunden, hvor hver kreds meddelte løst og fast om afholdte og kommende arrangementer m. v.

OGN

Malkekones bidragsydere

I blad nr. 397 under omtalen af malkekonen, var der i forbindelse med sponsorerne indsneget sig en alvorlig fejl, da ikke hele listen var med. Der skulle have stået:

Monumentet er bekostet af Dansk Slægtsgårdsforening sammen med følgende bidragsydere:

- Foreningen af jyske Landboforeninger
- Mejeriforeningen
- Nordea Danmark-fonden
- Spar Salling
- Ingvorstrup Hovedgård
- Rynkebygård
- Kåregård
- Klavsholm

Slægtsgårdsrejsen

Rejsen 2009 til den del af Baltikum, som vi så godt som endnu ikke har besøgt, er godt solgt, men der er nogle pladser tilbage.

Det endelige turprogram tilsendes, men vi rejser fra Kastrup søndag, den 5. juli kl. 8.40 med ankomst til Vilnius kl. 11.10.

Der bliver 2 overnatning i Vilnius, 3 i Klaipeda og 1 i Riga.

Hjemrejse fra Riga lørdag, den 11. juli kl. 18.25 med ankomst til Kastrup 18.50.

Prisen er fastsat med de nyeste krav til rejsegaranti, og som altid er entre og hovedparten af måltiderne indregnet. Prisen er 7.500 kr. pr. deltager i dobbeltværelse. Tillæg for enkeltværelse 1425 kr..

Tilmelding til Inger M. Hansen 59 27 59 77 eller imhan@post.tele.dk

Maglehøjgård i Hornsherred

Maglehøjgård o. 1970.

Maglehøjgård ejes af Jens Brogaard Jensen, der er formand for Dansk Slægtsgårdsforenings kreds i Nordsjælland. Gården ligger på Vejleby mark i Ferslev sogn. Fra gården er en betagende udsigt over Issefjord og halvøen Hammeren, hvor der er gjort et fund af en køkkenmødding. Området er i øvrigt rigt på oldtidsminder.

Jens Brogaard Jensen overtog i 1987 halvdelen af sit hjem, og i de følgende fem år drev han gården i fællesskab med faderen - Herluf Brogaard Jensen, men fra 1992 forpagtede han forældrenes halvdel.

Den 1. april 1997 købte han gårdens anden halvdel. Modern, Inge Jensen, bor stadig i stuehuset. Jens bor i et hus ved gården, der blev opført som aftægtsbolig, men han har indrettet det til en både moderne og komfortabel bolig for sig og hustruen Lis.

Jens Brogaard Jensen er økonomikonsulent. I 1991 blev han medlem af Skibby byråd for Venstre. Efter strukturreformen er det som medlem af Frederikssund byråd.

Til Maglehøjgård hører 52 tdr. land. Ved matrikuleringen fra 1844 var gårdens hartkorn 6 tdr. 0 fjkr. 2 skp. 0 □ alb. Udskiftningen af Vejlebys jorder indledtes i 1789, men gården blev først flyttet ud i år 1800. Det gamle stuehus ligger stadig i landsbyen.

Jens Brogaard Jensen har gjort meget for at bevare den firlængede gård, så nybyggeri er blevet tilpasset det oprindelige.

I 1992 blev et gammelt svinehus revet ned for at give plads til et maskinhus, og løsdriftstalden opført i 2002.

Noget der er værd at bemærke i stuehuset er i køkkenet. Den gamle skorsten står der stadig, og på bjælkerne kan man tilmed se, hvor det gamle åbne ildsted var, fra tiden før der anskaffedes komfur.

Driften er planteavl med vinterbyg, vårbyg og vinterhvede samt græs. Men i driften indgår et bytteforhold med naboen, der er kartoffelavler, så hvert år er 1/3 af gårdens areal med kartofler, og Jens Brogaard har sit korn hos naboen.

Der er en mindre Herfordbesætning.

Der er maskiner til alt med undtagelse af halmpresning.

Jens Brogaard er inkarneret Massy-Fergusonmand. Han har tilmed den grå Ferguson, som blev indkøbt til gården i

1954, men også den MF-traktor, som blev importeret som nr. 100.000 i Danmark.

Udskiftning

H. P. Pedersen, Lokalhistorisk Arkiv i Skibby Kommune samlede i 1981 noget af gårdens historie, og han skrev:

” Da Vejleby skulle udskiftes i 1789, var der 15 gårdparter. 1 gård ejedes af Københavns Universitet, 1 af direktøren for universitetets bogtrykkeri, som var anført som ødegård, men jorden blev drevet af beboerne på Blakke mølle. 1 ejedes af Svanholm gods, mens de resterende 12 ejedes af Egholm gods.

På et møde den 22. oktober 1789 med deltagelse af Roskilde Amts Landvæsenkommission, repræsentanter for ejerne og gårdfæsterne blev planen for udskiftningen vedtaget.

Af særlig interesse er punkt 2: ”Angående den indvendige udskiftning blev samtlige lodsejere tilspurgt, om nogen af dem attråede nogen udflytning, hvorefter planen i det hele skulle bestemmes, hvortil blev svaret, at ingen udflytning eragtedes nødvendig eller forlanges, men at planen ønskes bestemt således, at hver kan blive boende i byen, og fra samme få udfart til sin lod, og til sådant at opnå, begærede samtlige lodsejere, at landinspektøren ville proponere en sådan plan, som for hver lodsejer især kunne eragtes passende og bekvem.”

Det, der gav de største problemer, var tildelingen af tørvejord. De fleste fik en mosepart, men nogle fik tilkendt tørveforbrug i 5 år, hvorefter retten herefter bortfaldt.

Et kuriosum er måske det, at der blev afsat et stykke jord, som bestod af hartkorn 6 skæpper 2 fjerdingkar og 2 album at benytte af den, der skulle holde bytyr og orne. For 60-70 år siden blev denne jordlod solgt og midlerne hensat til et legat at uddele til trængende i Vejleby. Ved kommunesammenlægningen i 1966 blev dette legat slået sammen med en hel del mindre legater i hele den nuværende Skibby kommune. Det kaldtes ved oprettelsen ”Tyrejordslegatet”.

Børnene fra Vejleby søgte Venslev skole. Derfor blev der udlagt et stykke jord til græsning til skoleholderens kreaturer.

Gården her, der lå på Egholms part, fik nummer. 13. Samme nummer fik den i 1844, og da der ikke er en bogstavbetegnelse med, betyder det, at der ikke er sket noget med gårdens areal siden 1844.

Ved udskiftningen blev der tillagt 731850 kvadratalen. Det skal efter mine beregninger i nutidigt mål svare til 28,8 ha eller godt 52 tdr. land.

*To generationer Philipser
i ponyvogn
1936. Jens
Peter og
Karen samt
Jens og Olga.
I baggrunden
aftægtshuset.*

Lis og Jens Brogaard foran Maglehøjgård.

Den del af marken, der ligger ud mod vejen hedder på det gamle kort "Maglehøj Agre". De har givet navn til gården."

Slægten

Gården kom i slægten i 1884, da Jens Brogaard Jensens tipoldefar, Philip Ernst Andersen, købte den. Han var født 5. maj 1810 i Skuldelev sogn, som søn af gårdmand Anders Philipsen og hustru Ingeborg Olsdatter. Det var hans andet ægteskab, og heri født 3 børn. Barn nr. 2 var Philip Ernst. Philip Ernst blev omkring 1840 gift med Johanne Larsdatter af Ferslev, og de boede i mange år i Ferslev, før de købte gården i Vejleby. Efter få år overdrog han gården til sønnen Jens Peder Philipsen, og flyttede til sit nyopførte aftægts hus. Jens Peder Philipsen var født i 1861 og blevet gift med Karen Marie Jensen fra Ferslev.

I 1930 overtog sønnen Jens Philipsen gården. Han var gift med Olga Simonsen fra Elmegården i Vejleby.

Jens Philipsen var medlem af sognerådet fra 1946-1954.

I 1957 døde Jens Philipsen og svigersønnen Herluf Brogaard Jensen bestyrede den i to år, før han købte den.

Herluf Brogaard Jensen var i 1955 blevet gift med datteren på gården, Inge.

Instruks

Maglehøjgård hørte sammen med de fleste andre gårde i Vejleby under Egholm gods. Birgitte Skeel ejede Egholm i 1720'erne, og fra hendes tid findes en ret interessant instruks for ridefogeden, der er præget af tidens dybe kristne sindelag – pietismen, men også af en praktisk indstilling til arbejdslivet.

"Der skal holdes et godt og kristeligt regimente på gård og gods. Gårdens folk og bønderne skal gå flittigt i kirke, ingen må arbejde om søndagen, uden højeste nødvendighed kræver det. Bønderne skal hindres i at holde julestuer, løbe fastelavn og ride sommer i by, og hjemme på gården skal ridefogeden morgen og aften samle folkene til bøn og sang. Han skal holde god og bestandig opsigt med huse og bygninger, og frem for alt vogte dem fra ildsvåde. Kvæget skal han vogte nøje og i tilfælde af sygdom søge at helbrede det på bedste måde. Der skal sørges for, at sæden bliver sået af de ærligste og mest kyndige bønder, for at de ikke tager af

kornet og giver det til hestene, som heller ikke må fordærve sæd og græsning. Avlens størrelse skal omhyggeligt registreres og meddeles grevinden.

Ridefogeden skal sørge for, at de arbejder flittigt og godt i hovmarken, at hoveriet deles lige mellem dem, og at de fattigste og svage ikke kommer til at bære byrden for de andre. Hvis de viser sig modvillige og genstridige, må han straffe dem med krabasken, træhesten eller hundehullet, som forseelsen er til, dog skal han vise en fornuftig moderation, så ingen ved straffen lemlæstes eller skades på helbredet, og gårdmænd og gamle skal skånes for hug.

Ridefogeden skal tilse bøndernes gårde og tilholde bønderne at være omhyggelige og flittige, så de ikke ved lediggang og drukkenskab ødelægger, hvad deres er. Dertil skal han holde tilsyn med skovene, fiskeriet, kirkerne og fattighuset, sørge for skatternes inddrivelse etc."

(Gengivet i "Hændt og husket 3" udgivet af Historisk Forening og Lokalhistorisk Arkiv for Skibby kommune. 2006)

OGN

Jens og Anna Jensens Fond

Dansk Slægtsgårdsforening administrerer Jens og Anna Jensens Fond, der uddeler rejselegater til unge, der vil uddanne sig i teoretisk eller praktisk landbrug i udlandet.

Legatportioner på 5.000 og 10.000 kr. uddeles til ansøgere, der for at komme i betragtning, er i udlandet mindst 6 eller 8 måneder.

Ansøgning sendes til:
Carl Martin Christensen,
Kåregård,
Badstrupvej 39,
5485 Skamby.

Et hjemmerøveri, der fandt sted for mere end 250 år siden

Af Else Skovbo Jensen, Dansk Slægtsgårdsarkiv.

På Slægtsgårdsarkivet opbevares naturligvis først og fremmest oplysninger om danske gårde. Men af og til finder vi arkivalier, der ikke har relation til en bestemt gård, men vedrører en begivenhed i et bestemt sogn. F. eks. nedenævnte håndskrevne beretning fra Rye sogn, Voldborg herred, Roskilde amt, skrevet af Andrea E. Sørensen, der har leveret et utal af gamle beretninger, hvoraf en del blev trykt i de lokale aviser og udgivet i Fra Holbæk amt. Andrea E. Sørensen blev født i Grandløse sogn 5. september 1879 og døde i 1968.

I januar 1842 var folk her syd for Holbæk og videre ind i Hornsherred stærkt opskræmte af en kriminalsag angående drabet af tre mennesker på Ejby mark, og man mente, at drabsmændene havde haft i sinde at dræbe et par mennesker i Lille Grandløse, en skrædder Anders Andersen og dennes hustru Marie hos hvem den ene af forbryderne for en tid havde haft arbejde som skræddersvend og nu var kendt på egnen, idet der ved Holme Skov boede et par folk. Konen her havde før giftemålet været skræddersvendens kæreste, og de havde et barn sammen, en pige, der var hos moderen, og han havde endnu en slags tilhold her.

Skræddersvenden tillige med en kammerat, der var tømrer, havde været i Holbæk. Om aftenen på vejen hjem kom de ind hos skrædderens i Grandløse. Besøget var uønsket, idet de kendte svenden fra den tid han havde været hos dem som en ond og ubehagelig person, som man kunne tiltro det værste.

De to fremmede blev imidlertid ved at sidde hos skrædderen til langt ud på aftenen. Omsider kom en dreng hjem, som var i lære der, så gik de da, men idet de gik gennem køkkenet, der tillige var forstue, rakte den ene armen ind i skorstenen og tog et knippe pølser, der hang til røgning. Hverken skrædderen eller konen turde protestere mod tyveriet, de var tilmed taknemlige for, at de nøjedes med dette, inden de forsvandt.

Fra Grandløse gik de ned til Munkholmen og lod sig færge over til Langtved. Herfra fortsatte de til Ejby mark, hvor de bankede på i et hus, og som ærinde spurgte de om en sti, der skulle gå der i nærheden. Manden i huset stod op og forklarede, hvor stien gik. Lidt efter kom de fremmede tilbage og sagde, om ikke manden kunne komme med og vise dem stien. De kunne ikke finde den. Manden gjorde dette og gik foran dem ned ad vejen.

Da de var kommet et stykke fra huset, var der en af dem, der affyrede skud, dog uden at ramme manden, som intet anede om den onde hensigt og sagde: "Hvordan er det dog du går og tosser med din bøsse. Du kunne jo gerne have ramt mig". Men nu slog de ham ned, hvorefter de gik tilbage til huset og dræbte konen. En dreng, der lå og sov, vågnede ved spektaklet. Han havde de ikke tænkt at slå ihjel, men nu var de bange, at han havde kendt dem. De var hjemmehørende i Hornsherred. En af dem tog drengen i benene og slog hans hoved mod kakkellovnen.

De havde ventet at finde penge der i huset, men det var det nok småt med.

De fortsatte nu turen til en gård i Ejby. Her var porten stængt, men de buldrede på. Gårdmanden har formodentlig ikke

turdet gå derud. Han vækkede pigen og bad hende gå ned og høre, hvem det var, der ville ind. Da pigen kom derned, blev hun så forskrækket, fordi der lugtede så stærkt af rådt blod, så hun ikke fik nogen besked, men i angst løb ind igen og fortalte om den blodlugt, så hun ingen oplysninger havde fået. De fremmede kom altså ikke ind her, men da man næste dag hørte om udåden på Ejby mark, optog man tildragelsen som et under, at pigen havde fået det varsel, og at de derved var blevet frelste.

Skræddersvenden og tømreren blev snart mistænkte for drabene og arresteret, men de sad vistnok en længere tid uden at man fik dem til at bekende. Tilståelsen skulle være tilvejebragt ved, at en mand, der gik under øgenavnet Bukse Niels, og som havde noget bekendtskab til de to forbrydere og deres meritter, en dag var kommet til arrestforvareren og havde sagt, at hvis han fik lov til at komme ind til de to i cellen, ville han ud af tre personer kunne oplyse de to, der havde dræbt folkene, så kunne man jo ved døren overhøre samtalen. Manden kom ind til dem, og under snakken røbede de dem så meget, at man havde nogle holdepunkter at gå efter ved undersøgelsen.

Senere bekendte de og fortalte, at de den aften kom fra Holbæk og om turen i Grandløse o.s.v.

Men folk var nu tilbøjelige til at mene, at disse to kun var de grovere redskaber for en bande af bagmænd, hvoraf flere gårdmænd. Der havde for en tid været adskillige voldelige overfald og store tyverier, f. eks. et indbrud på herregården Egholm, hvor en masse kostbart sølvtøj var stjålet, men om dette eller om deres medskyldige havde de intet røbet. Flere har dog fortalt om, at de hos den førnævnte familie ved Holme Skov så sent som i 1880'erne havde set sølvtøj med navnet Egholm indgraveret.

Skræddersvenden og tømreren blev dømt til døden og blev henrettet på Rakkerbakken ved Himmelev i nærheden af Roskilde. Der var ved denne lejlighed en stor tilstrømning af mennesker, har gamle folk fortalt. En mand, Hans Sørensen i Hellestrup, der for længst er død, var fra Ordrup og gik i skole sammen med den dreng, der blev myrdet, var sammen med sin fader gået den lange vej, og så de to dødsdømte mænd blive ført op på skafottet. Tømreren var så svag, at han måtte støttes, mens skrædderen selv gik let og ubesværet. Inden han lagde hovedet på blokken, strøg han med hånden gennem sit sorte krøllede hoved og så sig om.

En mand fra St. Grandløse, som var født i 1839, har fortalt, at han i sin barndom, havde hørt megen tale om den sag, og at man endog havde fortalt, at da kærren med de to dødsdømte kørte på vejen, skyndte folk sig så meget for at nå frem, og at skrædderen da skulle have sagt til nogle forbi-passerende: "I behøver ikke at skynde jer så meget, for der bliver ikke noget ud af det, førend jeg kommer"

Pigen fra Ejby blev senere gift og kom til Lille Grandløse at bo. Efter at de tre mennesker, der var dræbte, var begravet, kom der to ganske unge mennesker til at bo i huset. De havde et lille barn, men de døde snart efter alle tre af tyfus, så blev huset nedrevet.

På Rye kirkegård i Hornsherred stod der indtil sommeren 1933 et smedejerns gravminde med følgende indskrift.

Pcl. Niels Jørgensen
Af Ejby
Samt hustru Marie Jensdatter
Og søn Jørgen Nielsen

På mindets bagside stod: De blev myrdede natten mellem 16-17. januar 1842

I artiklen nævnes ikke navnene på morderne, men interesse-rede kan læse mange flere detaljer om sagen på <http://www.vognstyret.dk/TekstogFoto/Ejbymorde/Ejbymordet.htm>

Lykkesholm

Lykkesholms hovedbygning er opført i 1804 af den lokale bygmester Just Møller.

I forbindelse med årsmødet i Grenå besøger vi lørdag formiddag Lykkesholm, der er en gammel sædegård med en interessant slægts- og bygningshistorie samt et meget omfattende landbrug.

Historien

Sædegården Lykkesholm er nævnt i 1552, da Erik Iuel var ejer. Den var på den tid en veletableret herregård, men oplysningerne længere tilbage fortaber sig.

Efter Erik Iuels død blev den overtaget af enken Anne Friis, og senere af sønnen Iver Iuel, der endnu ejede gården i 1595. Senere ejedes den af rigsråd Børge Trolle til Trolholm (Holsteinborg).

I 1643 ejedes Lykkesholm af Erik Høg til Bjørnholm. Efter hans død i 1673 arvede sønnen Iver Iuel Høg faderens godsdannelse. I 1681 oprettede Iver Iuel Høg baroniet Høgholm af gårdene Bjørnholm, Fævejle og Lykkesholm. Dermed fik Bjørnholm navnet Høgholm.

I 1689 ægtede Iver Iuel Høgs enke Hille Trolle sin anden mand, generalløjtnant Palle Krag til Katholm. Efter hendes søn, baron Niels Trolle Høg var død i 1700, besad hun baroniet til sin død i 1722. Baroniet tilfaldt efter bestemmelserne i erektionspatentet greve Christian Danneskiold-Samsøe. I 1728 overgik det til sønnen greve Frederik Christian Danneskiold-Samsøe. Han fik i 1748 kongelig bevilling til at ophæve baroniet, som dog skulle bevare friherrelige rettigheder, så længe der levede en Danneskiold-Samsøe. I 1753 solgte han det til greve Adam Gottlob Moltke til Bregentved, som året efter afhændede de tre herregårde til gehejmeråd August van der Lühe.

Høgholms hartkorn var 64 tdr. hovedgårdstakst, 108 tdr. tiende og 324 tdr. bøndergods, Fævejles hartkorn var 40 tdr. hovedgårdstakst og Lykkesholms hartkorn 20 tdr. hovedgårdstakst 63 tdr. tiende og 275 tdr. bøndergods.

August van der Lühe solgte det i 1760 til oberstløjtnant Palle Krag van Hoff til Ryomgård, som i 1766 overlod hele godsamlingen til generalløjtnant Johan Frederik Sehested. Efter hans død i 1785 overtog enken Pauline Fabricius Tengnagel det hele.

I 1801 fik besidderinden tilladelse til at sælge Lykkesholm med hovedgårdsrettigheder. Tilliggendet var da i hartkorn 20 tdr. hovedgårdstakst 74 tdr. tiende og 213 tdr. bøndergods.

Slægten

I 1802 købtes Lykkesholm af Otto Christopher Mønsted gift med Anne Marie f. Secher. Han døde 2. februar 1823 og Lykkesholm blev overtaget af sønnen Peter Mørk Mønsted og dennes svoger P. Acthon. Efter hans død i 1835 overgik hans halvpart til enken Margrethe f. Mønsted, som året efter købte broderens part.

Hun giftede sig i 1844 med den senere justitsråd A. H. Westergaard, som gjorde meget ud af gårdens drift.

Margrethe Westergaard f. Mønsted døde i 1874 og A. H. Westergaard solgte Lykkesholm til sin stedsøn O. M. Acthon.

I 1897 købte Jørgen Blach Lykkesholm. Han var forpagter af den nærliggende herregård Rugård.

Jørgen Blach var søn af Mogens Blach, gårdejer i Lygten, men født på Tåstrupgård i Ødum sogn, der også blev kaldt Blachgård, var oprettet i 1845 af hans fader, Jørgen Mogens Black, en dygtig landmand, der var medlem af Stænderforsamlingen fra 1842 til 1848 og af Folketinget fra 1849 til 1852.

Jørgen Blach til Lykkesholm var gift med Antoinette Krag, datter af apoteker P. Krag i Middelfart, der fra 1878 til 1895 ejede Snoghøjgård ved Fredericia.

Efter Jørgen Blachs død i 1929 sad enken som ejer, men sønnen Tage Blach stod for driften. I 1942 overtog han Lykkesholm.

Tage Blach var gift med Eva Gowertz-Jensen fra nabogården Lyngdal. Hendes moder var født Mønsted.

I 1964 kom tredje generation Blach til ved godsejer Mogens Blach, og da hans mormor var født Mønsted, blev han ejer af den gård, som hans tip-tip-oldefar købte i 1802.

Mogens Blach aftjente værnepligten i Den kongelige Livgarde, og ham forlod Livgarden som løjtnant af recerven. Han blev landbrugskandidat fra 1955.

Fra 1975 til 2003 var Mogens Blach medlem af Grenå Byråd. Først valgt for Fremskridtspartiet, men valgte at blive løsgænger for ved det kommende kommunalvalg at stille op for Venstre. Den kommunalpolitiske karriere sluttede med posten som viceborgmester gennem 12 år.

Mogens Blach var opstillet til Folketinget ved valget i 1984. Han opnåede ikke valg, men sad som førstesuppleant i Århus Amt, og dermed var han flere gange midlertidigt medlem, for når udenrigsminister Uffe Ellemann-Jensen var rejst ud, så trådte Mogens Blach ind, og han nåede at modtage den traditionelle 10-øre, der gives efter "jomfrutalen" fra Folketingets talerstol.

Lykkesholm ca. 1960. Bemærk de to sidefløje, der nu er fjernet.

Den klassicistiske hovedbygning midtrisalit kronet af en lav trekantfronton.

Godsejer Blach var i bestyrelsen for Trifolium-Silo fra 1976 til 1988, de sidste ti år som formand.

I årene fra 1966 til 1995 var han medlem af bestyrelsen for Grenå-Djursland Landboforening.

I 1995 købte Mogens Blach sin moders hjem, nabogården Lyngdal.

I ægteskabet med Birgit Blach er bl. a. sønnerne Jørgen og Jens Blach.

I 1997 delte Mogens Blach sine gårde mellem dem. Lykkesholm, der oprindeligt havde 287 ha, blev overdraget sønnen Jørgen Blach. Lykkesholms areal er nu 450 ha. Lyngdal, hvis oprindelige areal var 180 ha blev overladt til sønnen Jens Blach. Lyngdal har nu 350 ha.

Mogens Blach deltager ikke længere i gårdens drift, men han står for det daglige regnskab, og han siger: "At overtage en slægtsgård er en forpligtigelse til at sikre, at den går videre."

Driften

Jørgen og Jens Blach har et driftsfællesskab, Samtidig har de forpagtet avlsgården til Rugård, avlsgården til Hessel og på maskinstationsbasis driver de Katholms jorder.

Driften omfatter i alt 2700 ha støtteberettiget jord. Brødrene Blach har med brødrene Zacho i Pederstrup et aktieselskab, der driver husdyrhold med en årlig produktion af 525.000 kyllinger og 32.000 slagtesvin. Aktieselskabet lejer bygningerne af de forskellige ejere.

Hovedbygningen

Efter at Lykkesholm igen var blevet en selvstændig hovedgård fandt ejeren det passende med en ny hovedbygning. Bygningshistoriker N. J. Israelsen skriver: "Den hovedbygning, som Otto Christoffer Mønsted i 1804 lod opføre, er vel bygmesteren Just Møllers smukkeste arbejde. Det velproportionerede hus er opført i gule flensborgsten på en sokkel af svære granitkvadre. Husets fineste smykke er den trefags midtrisalit kronet af en lav trekantfronton.

Facaden er opdelt af pilastre med de for Just Møllers læremester, Anders Kruuse, så typiske triglyfkapitæler." (En kapitæl er det øverste af en søjle eller pilast. Er kapitælen delt med tre lodrette snit kaldes den en triglyf. En triglyf må forstås som stenbygningens efterligning af træbygningens bjælkeende.)

Til den klassicistiske hovedbygning opførtes o. 1850 to fritliggende sidefløje, der begge var bygget i vinkel.

Disse sidefløje var efterhånden meget forfaldne, og da de ikke tjente noget praktisk formål besluttede godsejeren i 1975 af få dem fjernet.

Til erstatning lod Mogens Blach opføre et hus i haven til bolig for sin mor. Efter generationsskiftet i 1997 er Mogens Blach flyttet dertil.

Nels Nielsen
Præstevej 76
Annisle
3200 Helsinge

Gårdejere
Martha og Knud
Dyhrberg
Violvej 151
7800 Skive

Gårdejere
Karen og Ove Frederiksen
"Mosegården"
Damvejen 20
Strødam
3400 Hillerød

Gårdejere
Mette og Niels Riis
"Kobberupgård"
Gl. Batumvej 2
Lindum
7870 Roslev

Gårdejere
Jytte og Hans Henrik Krak
"Egeløkke"
Moseløkkevej 5
3770 Allinge

Proprietær
Søren Schnack
Kragelund
Norupvej 70
Norup
8970 Havndal

Gårdejere Gunhild
Høgsbro Pedersen og
Knud Pedersen
Egeskovvej 18
Guderup
4700 Næstved

Gårdejer
Steen Nielsen
Krogskærvej 23
Em
9760 Vrå

Gårdejer Thomas
Clement Borowiec
"Overdrevsgården"
Nihøjevej 3
4720 Præstø

Lone og John Bak
Kærgårdvej 6
Vidstrup
9800 Hjørring

Ebbe Udengaard
Ørslevvej 229
Røstofo
4735 Mern

Gårdejere
Dorte og Søren Gru
"Sdr. Gøggård"
Gøggårdvej 230
Mygdal
9800 Hjørring

Niels Vølund
Elmevej 27
5300 Kerteminde

Gårdejere
Hanne og Børge
Hvidegaard
"Hvidegård"
Hvidegårds Ager 5
9800 Hjørring

Gårdejere
Grethe og Hans
Karlskov Jensen
"St. Karlskov"
Bredsten Landevej 152
7323 Give

Helle og Finn Moltsen
Åsmarksvej 41
9830 Tårs

Gårdejere Gurli Eiskjær
Olesen og
Bo Anders Olesen
"Rørbæk Hovedgård"
Rørbækvej 1
Rørbæk
7323 Give

Lisbeth og Erik Hansen
Terpetvej 350
9830 Tårs

Bidstrup Hovedgård

Hovedbygningen set fra vest.

Bidstrup gods ejes af cand. merc. Geert Honnens de Lichtenberg, der er 9. generation på den gamle sædegård, som deltagerne besøger på forturen til årsmødet i Grenå.

Til Bidstrup gods hører 978 ha, hvoraf de 679 ha er skov. Det dyrkede areal er 250 ha, der drives traditionelt med korn og frø.

Der er 250 tyrekalve samt nogle rideheste.

Godset har 26 boliger, der lejes ud og jagten er opdelt i 7 parter.

Om Bidstrups drift siger godsejeren, at det er udlejning og tømmerhandel, men han står dog selv for driften af både landbruget og skovbruget.

For 10 år siden begyndte G. H. de Lichtenberg at sælge egetømmer til restaureringsopgaver. Nu er hans firma "Egetræ.dk" leveringsdygtig i egetømmer til restaurering af bindingsværk og kirker, hvor der er brug for kraftige dimensioner. Bidstrup har ikke selv så meget egetræ, men det købes rundt om i Europa, hvor kvaliteten er i top.

Historien

Traditionen fortæller, at på Valdemar den stores tid skulle gården have tilhørt biskop Absalons bror Stygge Hvide, der byggede den. Et par hundrede år senere – i Valdemar Atterdags tid – er der konkrete oplysninger om, at Peder Jensen Galskyt var ejer af Bidstrup.

I slutning af 1400-tallet kom Bidstrup til rigshofmester Otte Eriksen Rosenkrantz, og fra ham kom den til sønnen Hans Eriksen Rosenkrantz. Han faldt på kong Hans' uheldige togt til Ditmarsken i 1500. Da han var ugift gik gården til søsteren Vibeke Rosenkrantz, der bragte den til sin mand, den rige rigsråd Preben Podebusk. Efter hans død i 1541 fik flere arvinger part i gården.

I første halvdel af 1600-tallet samledes Bidstrup igen af Axel Gyldenstjerne til Timgård. Efter hans død i 1637 gik den over til enken, Christence Lindenov, som overlod den til datteren, fru Øllegaard Gyldenstjerne, der i 1657 var blevet enke efter generalstjormester Christian Friis. I 1660 ægtede hun den rige Kaj Lykke. Efter hans domfældelse ved Højesteret i 1661, for bagtalelse af dronning Sophie Amalie, og efterfølgende flugt ud af landet var det, at moderen overdrog Bidstrup til datteren Øllegaard. Efter Sophie Amalies død i 1685 fik Kaj Lykke lov til at vende tilbage til fædrelandet, og han boede da en del år hos hustruen på Bidstrup. I 1686 overdrog hun gården til svigersønnen Johan Rantzau, der i 1680 havde giftet sig med hendes datter af første

ægteskab Sophie Amalie Friis, og han opførte hovedbygningen. Han døde i 1708, og datteren Christiane Barbara Rantzau bragte gården til sin mand Verner Parsberg til Eskjær, efter hvis død i 1719 hun solgte Bidstrup til landdommer Mathias de Poulson. Efter hans død i 1729 arvedes Bidstrup af svigersønerne, af hvilke oberst Anders Vinding i 1732 blev enejer.

I 1748 solgte han gården til den rige handelsmand Gehrtd Hansen de Lichtenberg fra Horsens.

Gehrtd de Lichtenberg

Bidstrups nye ejer, Gehrtd de Lichtenberg, er en af de mest interessante skikkelser i 1700-tallets Danmark.

Museumsinspektør Annette Hoff udsendte i 2007 bogen "Gehrtd de Lichtenberg. Storkøbmand, godsejer, pengeudlåner og fabrikant." Dette værk rummer mange oplysninger om købmanden, som ikke findes i den allerede kendte litteratur. Det er et værk, der kan glæde alle med interesse for 1700-tallets historie.

Gehrtd de Lichtenbergs farfar hed Christen Nielsen Tonboe, og han var købmand i Horsens. Hans far Hans Christensen Tonboe overtog købmandsgården sammen med sin senere svoger Hinrich Lichtenberg fra Flensborg.

I 1696 giftede Hans Christensen Tonboe sig med Gedske Lichtenberg og året efter fødtes sønnen Gehrtd. Moderen døde samme dag. Faderen giftede sig ikke igen, så drengen voksede op i købmandsgården hos faderen og morbroderen. Et velhavende med ikke prangende hjem. Som stor dreng kom han til moderens familie i Flensborg, hvor der – på grund af byens størrelse - var et bedre skolesystem.

Efter at være vendt tilbage til Horsens blev han opmærksom på borgmester Hofgaards datter Bodil, og de giftede sig i 1728. I ægteskabet fødtes ti børn, hvoraf fem voksede op og stiftede familie. Af de fem var sønnen Hans Henrik og døtrene Gedske, Bodil, Abel Marie og Elizabeth Cathrine.

Gehrtd Lichtenberg var først og fremmest storkøbmand i Horsens. Her var hans købmandsgård, som han i slutningen af sin karriere lod erstatte af et stort palæ, nu Jørgensens Hotel.

Han samlede sig 10 herregårde:

Lindbjerg ved Ølgod,
Engelsholm ved Vejle,
Kjeldkær ved Vejle,
Haraldskær ved Vejle,
Ussinggård ved Horsens,
Merrildgård ved Horsens
Serridslevgård ved Horsens
Bidstrup ved Langå,
Bustrup i Salling og
Krastrup med Gunderstedgård ved Løgstør

Nogle herregårde blev overtaget for restancer, da købmanden enten havde tilgodehavende for varer eller havde indestående på grund af lån. Andre gårde blev købt fordi de lå i passende afstand til, hvad han allerede havde, eller fordi han så en mulighed i anbringelse af penge.

Til herregårdene kunne høre kirker, og de Lichtenberg blev ejer af 20 landsbykirken.

De fleste kirker fik en omfattende istandsættelse, og Nørup ved Engelsholm blev hans mest overdådige. Granslev ved Bidstrup, der blev hans efterslægts sognekirke, nød også godt af ejeren omhu.

Det blev dog Klosterkirken i Horsens, som blev det helt store udstyrsstykke. Denne kirke, som var hans sognekirke og hans slægts kirke, hvor forældrene lå begravet, og hvor han selv ville stedes til hvile, fik en meget omfattende istandsættelse og inventaret fornyet. Klosterkirken i Horsens er et overflødigshorn af kirkekunst.

Godsdelingen

Godssamlingen blev delt mellem hans fem levende børn. Da døtrene ikke kunne føre navnet videre, sikrede han sig, at de blev gift med adelige.

Gedske gift med Christian de Linde til Bækmark fik Engelsholm. Haraldskær og Kjeldkær.

Bodil blev gift med købmand i Horsens Jochum Rodenberg, men da han ikke var adelig fik Gehrtd de Lichtenberg optaget ham i adelsstanden under navnet de Lichtenhielm, og med datteren fulgte Ussinggård og Merrildgård.

Sønnen Hans Henrik fik Bidstrup, der var ophøjet til et stamhus.

Elisabeth Cathrine blev gift med oberst Frederik Ludvig Christian Beenfeldt og de overtog Serridslevgård.

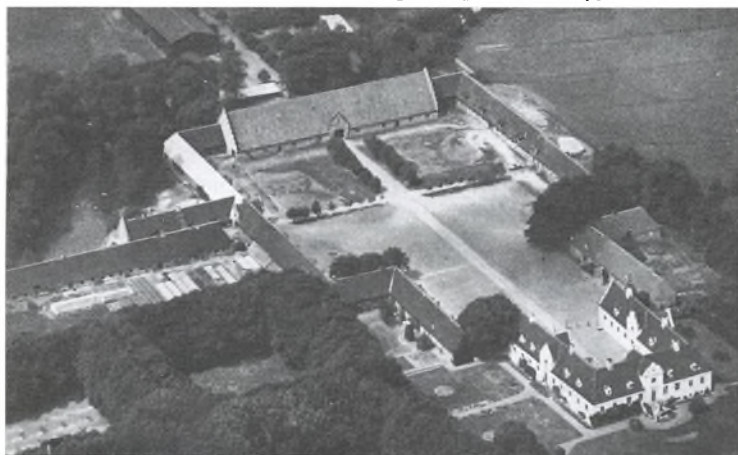
Datteren Abel Marie blev gift med Lars de Thygeson til Bygholm.

Forfængelighed

I Annette Hoffs bog står side 338-40 bl. a.: "Gehrtd de Lichtenberg var født med en sølvske i munden. Som enebarn af byens rigeste mand var hans liv allerede fra fødslen formet til at skulle foregå i byens absolutte top, og bekymringerne om at kunne spise sig mæt og have råd til et par nye støvler var ham ukendt. Han kunne bare læne sig tilbage og nyde den lod, der var blevet ham tildelt.

Men det gjorde han ikke; han ville mere. Det var for ham ikke nok at være rig, han ville også respekteres for andet end sin pengerrigdom. Hvornår denne tanke slog rod i hans bevidsthed, ved vi ikke, men allerede det år, hvor han overtog sin fars og morbroders handelsvirksomhed, påbegyndte

Bidstrup o. 1930. Bidstrups bygningskompleks udgør en helt enestående helhed. Mød øst den trefløjede hovedbygning, som danner en symmetrisk helhed med den vest for liggende staldgård og den trelængede ladegård. Hovedbygningens kældre er fra 1500-tallets anden halvdel og murværket er fra 1690'erne, men ombygget i 1754-60. Stald og ladegården er opført 1759-60.

han sin langstrakte strategi – at iscenesætte sit eget og familiens liv. Det begyndte med embedstitlerne. Faderen og morbroderen kaldte sig handelsmænd eller storkøbmænd, men derudover bar de ingen titler. For Lichtenberg blev det helt anderledes, han fik gennem årene mange titler. Den første kom i 1729, da Lichtenberg af Frederik den Fjerde blev udnævnt til kommerceråd.

Oprindeligt havde embedstitlerne vel et reelt indhold, men på Lichtenbergs tid var de fire titler: kommerceråd, kancelliråd, justitsråd og etatsråd, som han med tiden blev tildelt, efterhånden mere udtryk for en titulær placering i det omfattende rangsystem.

Lichtenberg havde siden 1731 været godsejer, og i foråret 1739 søgte han kongen om den gunstbevisning at måtte blive adlet. Han valgte sin moders fødenavn som familiens slægtsnavn, og det var også hendes våben, bjerget med lys, som han ansøgte kongen om at måtte bruge.

Christian den Sjette benådede ham derfor med det ønskede adelskab den 15. maj 1739.

Efter adlingen underskrev Lichyenberg sig som Gehrtd de Lichtenberg."

Gehrtd de Lichtenberg anlagde et våben, som er afbilledet og beskrevet på bagsiden af dette blad.

Stamhuset

Gehrtd de Lichtenbergs eneste søn skulle føre slægten videre, og for at sikre dette fik han Bidstrup ophøjet til et stamhus.

Annette Hoff skriver, at "stamhusoprettelsen var vel en realisering af hans mest dybtfølte ønske, nemlig at den adelige Lichtenbergsslægt således til evig tid skulle vokse og blomstre på dette gods."

Slægten

Efter Gehrtd de Lichtenbergs død i 1764 sad stamhusbesidder Hans Henrik de Lichtenberg (1737-1777) på Bidstrup. Han var gift med Karen Rosenkrantz Irminger (1739-1807) fra Vindum Overgård. I ægteskabet fødtes sønnen Gehrtd (1774-1842) og mindst 5 børn mere, der alle døde som spæde.

Hans Henrik de Lichtenberg blev udnævnt til etatsråd og højesteretsassessor. Han afsluttede faderens påbegyndte byggeri af hovedbygning og avlsgård, men efter 13 år som besidder døde han pludseligt, og økonomien var ikke god.

Da aftageren af stamhuset kun var 2 □ år gammel, kom det under administration. Da stamhusbesidderen i 1799 var 25 år gammel overtog han det, og da var økonomien god. Han gennemførte udskiftningen af landsbyernes jorder, men hoveriet blev ikke afløst.

I ægteskabet med Marie Sophie von Arensdorff (1772-1861) fødtes fire børn. Den ældste Hans Henrik de Lichtenberg (1803-1867) overtog stamhuset Bidstrup, lillebroderen Frederik overtog nabogodset Løjstrup og yngste søn Carl giftede sig til Hessel ved Grenå.

Først i 1846 oprettede Hans Henrik de Lichtenberg en forening med de hoveriagtige fæstere om hoveriets ophævelse. Han nøjedes ikke med at modernisere land- og skovbruget på hovedgården, han søgte at få godsets bønder til at følge med tiden, bl. a. fik han dem til at mergle. Oplysning betød også noget for ham, så der oprettedes en læseforening. I 1852 begyndte salget af fæstegodset.

Hans Henrik de Lichtenberg blev udnævnt til kammerherre. I ægteskabet med Andrea von Arensdorff fødtes syv børn. Fire drenge og en datter døde alle som små, tilbage var to døtre, hvor den ældste Marie Sophie Dorothea (1833-1892) overtog stamhuset.

Et stamhus skulle gå udelt i arv fra fader til ældste søn, men i Stamhusbrevet var indføjet den passus, at skulle slægten uddø på mandssiden, så kunne den ældste datter føre stamhuset videre gennem giftermål, og hendes gemal skulle som tilnavn bære navnet de Lichtenberg samt have ret til at bruge familiens våben.

Marie Sophie Dorothea de Lichtenberg var i 1855 blevet gift med løjtnant Tycho Frederik Andreas Honnens (1830-1907), der tog navnet Honnens de Lichtenberg. Han steg til major og udnævntes til hofjægermester. Han har fået følgende eftermæle: "Så længe besidderinden levede, styrede han stamhuset med omsigt og dygtighed."

Efter Marie Sophie Dorothea de Lichtenbergs død i 1892 overgik stamhuset til sønnen hofjægermester Hans Henrik Honnens de Lichtenberg (1857-1915).

Han efterfulgtes af sønnen premierløjtnant, hofjægermester Geert Frederik Honnens de Lichtenberg (1890-1940), der i 1930 lod stamhuset overgå til fri ejendom. Da der ved afløsningen skulle afgives jord til staten valgte han, at købe et areal på 215 tdr. land fra et par gårde ved Trige, hvorved Bidstrup ikke blev reduceret.

I 1940 overtog enken Asta Honnens de Lichtenberg Bidstrup, som hun i 1944 overlod til sønnen Hans Henrik Honnens de Lichtenberg. Han var gift med Margrethe Honnens de Lichtenberg, som overtog Bidstrup gods i 1959.

I 1986 fulgte deres søn, Geert Honnens de Lichtenberg, der er 9. generation.

Bygningerne

Bidstrup hovedgård har et helt enestående bygningskompleks. Mod øst den trefløjede hovedbygning, derefter staldgård og ladegård. Alle tre dele udgør en arkitektonisk helhed, der er meget sjælden for danske herregårde.

I værket Danmarks arkitektur – landbrugets huse side 159-160 læses: "Det fornemmeste eksempel på denne tunge, barokke bygningsform er Bidstrup nær Langå. I 1750'erne ombyggedes et ældre anlæg for etatsråd Gehrdt Hansen de Lichtenberg, der i bygningsmæssigt henseende ikke var hr. hvem som helst, men en af Jyllands største bygherrer og handelsmænd. Lichtenberg havde egen arkitekt, den fra Skive kommende N. H. Rieman, og det hørte unægtelig til sjældenhederne i Jylland. Den trefløjede hovedbygning ombyggedes først, fra 1754-60. Fløjene indfatter en meget dyb og temmelig smal gårdsplads, en oprigtig ment cour d'honneur* i det jyske, som er stærkt i familie med den nær ved liggende Clausholm. Byggherren og hans arkitekt har ikke sparet på effekterne. Den brudte segmentgavl, tre gange gentaget, er hovedmotivet her som i Riemans værk i øvrigt. Den bringer en hilsen fra den centraleuropæiske barok, fra Hildebrandts Wien anno 1720.

.....

Hovedfløjens temmelig smalle gårdside styrkes af den elegante smedjernsterrasse, som giver adgang til hver sidefløj. Vinduerne i denne fløj udmærkes ved rigt udskårne omramninger af træ. Gavlpartiet i midten, har i modsætning til sidefløjenes tilsvarende partier, rustikaforstærkede hjørner. Alt dette var en passende baggrund for ejeren af otte jyske herregårde. Selv fik Gehrdt Hansen de Lichtenberg ikke megen anledning til at nyde det dybe perspektiv ind i stald og ladegården, som kunne ses fra terrassen. Han døde før arbejdet med avlsbygningerne var fuldbragt. Arkitekten N. H. Rieman døde i øvrigt på Bidstrup i 1759, også før arbejdets tilendebringelse. Sammen havde to mænd i Jylland skabt et anlæg af dimensioner, en helhed, som kombinerede en flerfløjet hovedbygning med et stald- og ladegårdsanlæg på en måde og i et format, der lignede Lerchenborg."

OGN

* Cour d'honneur er den fornemme gård, der er omgivet af tre fløje. Dens modsætning er basse cour, der er omgivet af økonomibygninger.

Fra Reventlow til Gæmelke – eller 225 års dansk landbrugshistorie

Af docent,
dr. phil.
Erik Helmer Pedersen.

Jeg er ikke sikker på, at dansk landbrugs nuværende førstemand, Peter Gæmelke, til daglig går rundt og opfatter sig selv som nr. 13 i en slags kongerække af danske landbrugsledere med den berømte lensgreve fra Lolland, Chr. D. Reventlow som selve faderskikkelsen og gårdejeren fra Røjgård ved Vejen som den hidtil sidste ætling af en stor stamme med mange aner. Statisk betragtet sidder hver landbrugsleder i nævnte periode godt 17 år på tronen, men individuelt er der store forskelle. De to første, Reventlow og hans efterfølger, grev F. A. Holsteinsborg fungerede hhv. 28 og 26 år og lederskikkelsen 1849-88, godsejer Edw. Tesdorpf, Ourupgård på Falster har rekorden med 39 år. De tre nævnte må nærmest opfatte som kongevalgte, og først med andelspioneren Anders Nielsen fra Svejstrup Østergård når de folkevalgte hen imod år 1900 frem til magtens tinde. Og dermed forkortes funktionstiden gradvist. Anders Nielsen fik ganske vist 20 år op mod 1. verdenskrig, dansk landbrugs guldalder og mellemkrigstidens store skikkelse, H. Hauch, 19, men derefter sker hyppige skift. En skikkelse som Anders Andersen residerede "kun" 14 år på Axelborg, men da var også nærmest enevældig og steg derefter næsten til top rent politisk som finansminister i flere runder. Peter Gæmelke kan dog med sine hidtidige 14 år på bagen nå at udfordre Chr. D. Reventlow, hvert fald hvad angår regeringstidens længde.

Historisk sagkyndige vil sikkert kunne fremføre mange argumenter imod at trække en lige linje fra Reventlow til Gæmelke og alligevel: Begge har stået i den situation, at der skal tages et ganske stort hensyn til andre samfundsgrupper. Reventlow var for sin part oppe imod vor oversøiske skibsfarts interesser i den florissante handelsperiode, og Gæmelke har sit hyr med fritids- og miljøinteressernes krav om en lun plads i solen. I kan da altid få en plads til jeres svinestier langs vore motorveje, kan man høre dem råbe ud af bilvinduet på vej mod naturens herligheder rundt om i sommerhusområderne.

Som den ledende skikkelse i den gruppe af store statsmænd, der i 1780'erne frigjorde den danske bondestand, måtte Chr. D. Reventlow nødvendigvis sørge for få bragt de nybakte gårdejere og husmænd på ret kurs rent økonomisk. At krigen med England 1801 og igen 1807-14 ikke gjorde det lettere at forene landbrugsmodernisering og nationaløkonomi må også ind i billedet. Beklageligvis var Reventlow og hans tidligere værkfælle fra bondefrigørelsens store dage, kronprins Frederik, nu kong Frederik VI, under krigsårene raget uklar, så Reventlow stod til tider ret alene, når han talte for en bedre bondeøkonomi. Til sidst tog han sit gode tøj og gik sin vej, fulgt af en kgl. afskedshilsen så kold og intetsigende som tænkes kan; hans banebrydende indsats taget i betragtning. Efter Freden i 1814 og dermed tabet af Norge savnede det danske landbrug en talsmand af Reventlows format. Ren-

tekammeret, enevældens finans- og landbrugsministerium, blev ledet af en ny tids embedsmand om end af den dygtige slags, J. S. v. Møsting, og enhver form for standspolitisk lå ham og ligesindede fjernt. I landbrugets kreds ragede kun en enkelt højt op, grev F. A. Holstein på Holsteinsborg. Han var en dygtig landmand, ingen tvivl om det, men samtidens meningsdannere hæftede sig nok så meget ved hans store indsats for oplysnings- og kulturarbejdet i landdistrikterne. I tale og skrift tog han til orde for en forbedring af landsby-skolen og af børneforsorgen; desuden var han med til at få gennemført en stænderforfatning, som gav udvalgte borgere medindflydelse på udviklingen. I 1833 fik han dannet vor første landboforening, Sorø Amts landøkonomiske Selskab. Holsteins efterfølger som uofficiel topfigur 1836-49 inden for den tids landvæsen blev en godsejer fra nabolaget, Carl Neergaard på Gunderslevholm (1800-50). Han var ubestridt en af tidens dygtigste landmænd og en varm fortaler for godsejerstandens traditionelle førerskab, ikke mindst på det politiske område og nåede via medlemskab af Østifternes stænderforsamling, Sorø amtsråd og den grundlovgivende rigsforsamling 1849 at komme ind på vor første rigsdag 1849 som medlem af Landstinget. Tidens krav om bonde demokrati huede ham ikke; bønder og husmænd skulle passe deres bedrifter og lade klogere hoveder styre landet. Da Østifternes stænderforsamling i december 1844 diskuterede en adressebevægelse om øget demokrati, hævdede Carl Neergaard, at dens mange fortalere ikke kunne være bondestandens sande venner. I så fald skulle de sandelig have belært den om dens indbyggede fejl og mangler, hvoraf den værste var dens manglende respekt for intelligens og dannelse.

Neergaard og hans mange tilhængere kunne imidlertid ikke være blind for, at bønderne var godt på vej op ad rangstigen. Deres "hemmelige" våben var malkekoen; jo flere og bedre ydende køer i stalden, jo flere godt betalte mejeriprodukter og fedesvin. Foreløbig tjente de dog mest på kornet, og det engelske marked aftog stigende mængder heraf til gode priser. Staldgødningen fra det voksende husdyrhold hævdede tilsvarende udbyttet. Ejendommeligt nok var det Gunderslevholms forpagter, kammerråd J. B. H. Andersen, som gennem sit forædlingsarbejde over importeret anglerkvæg viste bønderne vejen til et moderne husdyrhold og dermed højere indtjening – og på længere sigt politisk indflydelse.

Den sidste i rækken af danske godsejere på landbrugstronen, Edward Tesdorpf gik også beundrende rundt om koen, men vurderede den nærmest ud fra den mængde staldgødning, dyret præsterede. Ikke mindst som præsident for Landhusholdningsselskabet 1860-88 opfordrede han ihærdigt landmændene, store som små, til at øge og forbedre kornavlen gennem en ekstensiv drift og med husdyrholdet som et nødvendigt hjælpemiddel. Ved at få grundlagt Ugeskrift for Landmænd 1855 fik han sat skub i den landøkonomiske informations- og debatvirksomhed; desuden udfoldede han i det stille i en begyndende lobbyvirksomhed over for den folkevalgte rigsdag. Når frihandelslandet Danmark i mangfoldige år lagde told på ost, skyldes det ikke mindst hans dygtige arbejde for sagen. Det må desuden huskes, at Tesdorpf var meget aktiv for at få sat gang i eksporten af levende husdyr, først og fremmest til Storbritannien.

Omkring 1880 stod det imidlertid den indsigtsfulde iagt-tager klart, at en Tesdorpf's landøkonomiske principper havde overlevet sig selv. Hans efterfølger 1888-98 som landbrugets talsmand og pennesfører, var forstanderen på Lyngby Landboskole J. C. la Cour, fra 1875 Landhusholdningsselskabets sekretær og dets præsident 1891-98. Godt orienteret som han var i tidens landøkonomiske debat var han om nogen udmærket klar over, at dansk landbrug stod over for en større omstilling, når det amerikanske præriekorn

tvang de europæiske kornpriser ned på et urentabelt niveau. Alligevel tøvede den konservative la Cour for længe med at lade en ny tids bondemagt komme til orde, både landøkonomisk og erhvervspolitisk betragtet. I stedet voksede et landøkonomisk demokrati op nede fra. Det blev omkring 1870 synligt som moderne landboforeninger med Horsens Landbrugsforening af 1862 i spidsen og fulgt op med, at netop dennes stifter og første formand, forpagter H. P. Heide, Bygholm ti år senere fik oprettet Foreningen af jyske Landboforeninger. På produktionssiden fulgte nogle landmænd i Hjedding ved Varde i 1882 foreningsinitiativet op ved at oprette landets første andelsmejeri. En ny tids indsigt og teknik i form af mælkecentrifuger og øget vidensspredning gennem en statsstøttet konsulentvirksomhed revolutionerede i la Cours periode simpelthen landbruget fra bund til top. Og på rigsdagen var landbrugets repræsentanter i fuld gang med at lovgive til fordel for et moderne, eksportorienteret husdyr- og forædlingslandbrug, hvis økonomiske interesser tilsagde det at søge erhvervslivet frigjort for alle snærende bånd. Andelsbevægelsen og landboforeningerne tegnede nu landbruget, ikke godsejernes noget vakkelvorne bastion, Landhusholdningsselskabet.

Den ledende skikkelse i landbrugets andelsvirksomhed var naturligt nok en gårdejer, Anders Nielsen, som netop i 1882 havde købt Svejstrup Østergård i i Dover sogn ved Ry. Kun tre år senere blev han formand for Skanderborg Landboforening, og i de følgende år fik han flere ledende poster i Foreningen af jyske Landboforeninger, om end formandsposten kom så sent som 1916. Indtil 1909 kronede man her fortsat godsejere som ledere, og da man da skiftede hest, satte man i sadlen en fremtrædende venstrepolitiker, gdr. N. Jensen-Tovstrup, død 1916 som følge af en trafikulykke.

Selv om Anders Nielsen som vor største andelspioner mere end nogen anden symboliserede landbrugets kommercielle nydannelse, fik han ikke en erhvervspolitisk gennemslagskraft som efterfølgeren, Thomas Madsen-Mygdal, forstander på Dalum Landbrugsskole 1908-20 og i 1920'erne såvel stats- som landbrugsminister. Med sin indædte modstand mod den radikale regerings økonomiske reguleringspolitik under 1. verdenskrig fik han med basis i et nyoprettet toporgan Landbrugsraadet af 1919 genindsat frihandelssystemet som det danske eksportlandbrugs bærende princip og i tilgift rangeret Anders Nielsen ud på et sidespor. Madsen-Mygdal-perioden varede lige til 1930'ernes verdenskrise brød ud, men konjunkturerne var ikke dansk landbrugseksport særligt gunstige. Overalt var der overskudsproduktion, og New Zealands voksende smørbjerg blev selve symbolet på overfloden.

Madsen-Mygdals efterfølger som landbrugsleder, landstingsmand H. Hauch måtte da hånd i hånd med de radikalt sindede husmandsforeninger forlige landbruget med Thorvald Staunings socialdemokratisk-radikale styre, og det lykkedes hurtigt at få afpasse produktionen efter afsætningsmulighederne. Men netop som man i trediveernes slutning vejrede morgenluft, brød en ny verdenskrig alle broer til verdensmarkedet af. Da de med besvær blev genrejst efter 1945, og Hauch-perioden var blevet historie, kom en periode med overproduktion og beskyttelse af de nationale markeder til skade for dansk landbrugseksport. Med jydernes førstemand Hans Pinstrup i kuskensædet fandt man gennem 1950'erne ikke det rigtige trav virksomhedsmæssigt som erhvervspolitisk betragtet, og først da hans efterfølger Anders Andersen fik tømme, kom der fart over feltet. Som i sin tid Hauch søgte han med et enigt erhverv bag sig forhandling med de regerende socialdemokrater, og resultatet blev en kompliceret kombination af direkte og indirekte landbrugsstøtte, medens man ventede på at blive optaget i det daværende EF, nu EU. Det lykkedes at vinde en folkeafstemning herom i

oktober 1972, men snart derpå byttede Anders Andersen formandsædet ud med en ministertaburet og overlod hvervet som landbrugsleder til sin næstkommanderende, sjællændernes Arne Pilegaard Larsen.

Grundet sygdom og død blev hans funktionsperiode på kun 6 år den hidtil korteste i de 225 år, vi taler om. Det blev en kontrasternes tid; på den ene side gav en fremtidssikret afsætning til faste priser landbruget en eksempelvis fremgang på så at sige alle felter, på den anden skabte oliepriserne himmelflugt i forening med en selvskabt dansk inflation af svimlende højder en alvorlig gældskrise. Pilegaards efterfølger fra 1979, H. O. A. Kjeldsen stod da i den vanskelige situation som tillært landmand at skulle kæmpe på såvel den ydre som den indre front mod gældskrisens økonomiske og politiske skadevirkninger. Vanskelighederne blev ikke mindre ved, at landboforeningernes hidtidige førerskab på det erhvervspolitiske felt blev kraftigt udfordret af de store andelsorganisationer, populært kaldet "brancher". Kjeldsens duelighed og hans sprogkundskaber skabte ham dog en international platform, og det styrkede hans hjemlige status som landbrugsleder. I 1995 kunne han derfor efter 16 år ved roret overlade et velkonsolideret erhverv til en yngre landmandskollega, den tidligere nævnte Peter Gæmelke, en svineproducent af de store.

Det er ikke stedet her at vurdere hans hidtidige resultater som landbrugets øverste talsmand; alligevel bør nævnes, at han i hvert fald på ét punkt har præsteret det umuliges kunst: at få de førhen så magtfulde husmandsforeninger eller som de til sidst kaldte sig Familiebruget indrulleret som en sektion under den nye toporganisation Dansk Landbrug. Desuden har han som et barn af sin tid været i stand til at opfange de ændrede signaler, en ret så landbrugskritisk omverden har udsendt om miljøinteressernes forrang eller i hvert fald jævnbyrdighed i spørgsmålet om brugen af vore naturgivne ressourcer og herligheder. Og det særlige økolandbrug har nu ikke længere monopol på at levere varer, som forbrugerne opfatter som økologisk rigtige. I 2004 fik formanden for Dansk Landbrugs økologiudvalg plads i Dansk Landbrugs bestyrelse, og i juni sidste år godkendte Dansk Landbrugs bestyrelse, at økologerne inden for organisationen nu har sin egen sektion under navnet Dansk Landbrugs økologisektions bestyrelse. For godt et års tid siden opfordrede Gæmelke da også sine medlemmer til at omstille sig til økologisk produktion med det formål at fordoble dansk økologi-fødevarerproduktion inden 2015. Nu som før producerer danske landmænd fødevarer, der ud fra tidens egne forudsætninger lever op til gældende normer. Bliver Gæmelkes efterfølger mon en økologisk landmand?

NYT FRA KREDSENE

Århuskredsen

Bestyrelsen opfordrer medlemmerne til at deltage i årsmødet, der afholdes i Grenå 23. – 24. maj. Har man ikke tid til hele arrangementet, er der mulighed for at deltage i noget af programmet f. eks. besøget på Lykkesholm lørdag formiddag eller udflugten søndag. Bestyrelsen har besluttet, at der ikke indbydes til anden aktivitet til sommer.

Anne Lis Ladefoged.

Lolland-Falsterkredsen

Generalforsamlingen afholdtes 11. februar på Traktormuseet i Eskilstrup. Nyvalgt til bestyrelsen blev Rasmus Jørgensen, "Annasminde" ved Holeby. Efter generalforsamlingen var der rundgang på museet.

Mogens Høge Hansen.

Sjælland Syd

Sjælland Syd indbyder til generalforsamling i Everdrup forsamlingshus, Everdrupvej 20, Everdrup, fredag den 13. marts kl. 13,30.

Efter generalforsamlingen fortæller Esben Tue Christensen om Englerup Mølle i fortid og nutid.

Ole Krogh Jensen

Nordsjællandskredsen

Kredsen har afholdt vintermøde med generalforsamling på Skævinge Kro.

Efter en rolig generalforsamling med genvalg til bestyrelsen fortalte næstformanden for Nordsjællands Landboforening, Søren Jensen, om arbejdet med Nationalparken "Kongernes Nordsjælland".

Søren Jensen gav et interessant indblik i det betydelige arbejde, der er med etableringen. Han har varetager landbrugets interesser overfor politikerne, m.v. da ingen landmænd er blevet spurgt.

Kun to af de fem kommuner, der er berørt af Nationalparkprojektet har afholdt borgermøder.

Det gav en livlig debat, for der skal stadig være plads til landbrug i Nordsjælland.

Jens Brogaard Jensen

Vestsjællandskredsen

Kredsens sommerudflugt afholdes tirsdag, den 9. juni. Det bliver en heldagstur med besøg på to fynske herregårde. Først Krengerup ved Glamsbjerg, hvor vi vises rundt i hovedbygningen og derefter ser Hørvævmuseet, der holder til en del af avlsgården.

Eftermiddagen er henlagt til Glorup ved Svindinge, og vi slutter dagen med en passende middag.

Nærmere turbeskrivelse i næste blad.

Den ordinære generalforsamling afholdtes den 20. januar på Høng Landbrugsskole, hvor 40 medlemmer var mødt frem. Vi begynder med en beretning om en 16.500 km lang togtur fra Høng til Laos fortalt af Ejvind Jensen, Niels Sveistrup og Søren Christensen.

Niels Sveistrup havde i 1958 været ansat i Nordisk Telegraf i Helsingfors, hvor man sendte telegrammer fra Europa til hele Sovjetunionen, og han havde lyst til at se det land, som han kendte fra telegrafens.

Sammen med to venner fra Høng tog de i maj-juni 2007 på den lange rejse. Togturen udgik fra Høng og første stop var Stockholm. De sejlede til Helsingfors, så Niels Sveistrups gamle arbejdsplads og på byen, og sejlede til Sct. Pedersborg. Efter et par dages ophold, tog de toget til Moskva for at finde Den transsibiriske Jernbane, der med nogle få ophold bragte dem til Peking. Her valgte de at fortsætte med den nye jernbane til Lhasa i Tibet, der er verdens højst beliggende. Fra Lhasa blev de kørt til Kathmandu, fløj til New Delhi, og derfra til London og videre til Kastrup, hvorfra de tog toget tilbage til Høng. Turen kom til at strække sig over 32 dage. Det var en meget interessant beretning om en indholdsrig tur med utrolige oplevelser. Tilmed var de tre æventyrere vældig gode fortællere.

Efter denne rejsebeskrivelse afholdtes generalforsamlingen, der ikke bød på nogen form for dramatik.

Vagn Juel Jørgensen

KLIP

Tilmelding til Dansk Slægtsgårdsforenings årsmøde 2009

Tilmelding kan kun ske skriftligt (evt. pr. e-mail) til Slægtsgårdsforeningens kasserer og sekretær Inger M. Hansen, Svalevej 13, 4440 Mørkøv, senest den 1. april 2009. For deltagere som ikke skal overnatte senest den 20. april.

Deltagerliste m.m. vil blive fremsendt sammen med indbetalingskort i begyndelsen af maj.

FØLGENDE DELTAGERE TILMELDES (skriv tydeligt):

Navne _____

Adresse: _____

Telefon: _____

Hermed bestilles (skriv antal personer)

- Møde**
- _____ Frokost, fredag
 _____ Middag, fredag
 _____ Frokost, lørdag
 _____ Eftermiddagskaffe, lørdag
 _____ Festmiddag, lørdag
 _____ Frokost, søndag

- Overnatning**
- _____ Lørdag - søndag, dobbeltværelse
 _____ Lørdag - søndag, enkeltværelse
 _____ Fredag - søndag, dobbeltværelse
 _____ Fredag - søndag, enkeltværelse

- Busser**
- _____ Bus, søndagsudflugt
 _____ Fortur med bus fra Sjælland/Fyn fredag - søndag

Eventuelle afbud meddeles **straks** til Inger M. Hansen, hvis betaling skal undgås.

KLIP

KOPI TIL EGET BRUG:

Hermed bestilles (skriv antal personer)

- Møde**
- _____ Frokost, fredag
 _____ Middag, fredag
 _____ Frokost, lørdag
 _____ Eftermiddagskaffe, lørdag
 _____ Festmiddag, lørdag
 _____ Frokost, søndag

- Overnatning**
- _____ Lørdag - søndag, dobbeltværelse
 _____ Lørdag - søndag, enkeltværelse
 _____ Fredag - søndag, dobbeltværelse
 _____ Fredag - søndag, enkeltværelse

- Busser**
- _____ Bus, søndagsudflugt
 _____ Fortur med bus fra Sjælland/Fyn fredag - søndag

Eventuelle afbud meddeles **straks** til Inger M. Hansen, hvis betaling skal undgås.

Returadresse:

Inger M. Hansen,
Svalevej 13, 4440 Mørkøv
ID: 47395

 POST

B

PP DANM

Slægten de Lichtenbergs våben

Med adelspatentet i 1739 fik Gehrdt de Lichtenberg også et våben. Det er med heraldikkens knudrede sprog beskrevet således: Et af rødt og blå firdelt skjold, i 1. og 4 felt: et hvidt bjerg med opstigende lue, i 2. og 3. felt: en tiltagende guldmåne mellem to seksoddede guldstjerner. På den kronede hjelm et brændende lys mellem to hvide vinger, hver belagt med en seksoddet guldstjerne.

Det er et såkaldt talende våben, - et våben, hvis motiv viser hen til navnet. Det hvide - lysende bjerg med en lue - Lichtenberg.

Tolkes det lysende bjerg som dagen, kan den blå bund med to stjerner og et månesegl være natten. Uden nogen autoritet, kan det være udtryk for, at den flittige købmand har arbejdet både dag og nat.

I skabelsesberetningen kaldes månen det mindste af de to lys, Gud skabte, der var bestemt til sammen med stjernerne at lyse om natten.

Måneseglet er Jomfru Marias symbol, men i pietismens tid, hvor Gehrdt de Lichtenberg virkede, har det ikke været hende der vises til.

Månen er et fadersymbol, hvor solen er et modersymbol, og det har i hvert fald intet med kaliffen i Bagdad at gøre.

Heksagrammet - den seksoddede eller sekstakkede stjerne - har en lang historie bag sig.

I det gamle Babylon var det et mærke for værtshuse, der solgte godt øl. Københavns bryggerlaug havde det som sit mærke.

I den sene middelalder kaldte man det Salomons våben. Da zionismen udviklede sig i slutningen af 1800-tallet blev denne stjerne deres mærke, og nazisterne gjorde den til jødestjernen. Staten Israel har stjernen i sit flag.

Den sekstakkede stjerne består af to trekanter. En trekant med spidsen nedad og en trekant med spidsen opad. Det kan tolkes som vand og ild. To af de fire elementer: jord, luft, ild og vand.

Trekanterne kan også tolkes som aktion og reaktion. Aktionen, der går ned til mennesket, er troen, og reaktionen på den er bønnen, der stiger op.

Den sekstakkede stjerne er et godt kristent symbol, som Gehrdt de Lichtenberg også brugte i Klosterkirken i Horsens, hvor hans familie ligger begravet, og hvor han selv skulle graves. Hver flise i gulvet er dekoreret med en sekstakket stjerne, der selvfølgelig viser hen til hans våben.

OGN

0000000000000

FREDERIKSBERG BIBLIOTEK

4058394543